2. Ohrady pro dobytek jatečný a jatky mohou býti po zjištění vypuknutí moru a pro dobu nebezpečí moru uzavřeny, aby nebyla odehnána zvířata náchylná k moru.

3. Prostory porážek, v nichž postavena jsou zvířata trpící nakažlivými chorobami, jest dle předpisu vyčistiti a desinfikovati.

4. Zemský úřad pohraničného úřadu správního může povoliti dopravu dobytka ku porážení do míst, kde jsou veřejné porážky, i když dovoz je zapověděn a hranice uzavřeny (§ 3 cit. z.). Porážka musí býti v bezprostředním spojení se železnicí nebo s přístavištěm lodi (§ 4).

5. Zjištěna-li hlíza hovězího dobytka na trhu nebo ve veřejné porážce, zastaviti dlužno vývoz tam se nalézajících kusů a ihned je zabiti, není-li tam dostatečných opatření proti zavlečení nakažlivých látek a proti zanesení jich na zvířata jiná. Zabití musí se provésti v dotyčné místnosti za zvěrolékařského dohledu a co nejdříve.

6. Při porážkách z nutnosti t. j. nezbytných tehdy, přihodí-li se dobytčeti úraz nějaký, jest oznámiti nutnost porážky dozorci nad dobytkem a masem, aby mohl své dobrozdání podati o upotřebitelnosti masa. Dobytče zabiti se musí nejdéle do 6 hodin po úrazu. Při tom různiti sluší maso zcela zdravé a méně cenné, jež smí se prodávati toliko za dozoru policejního.

Porodince jsou veřejné ústavy, které jsou útočištěm těhotným ženám hledajícím v nich přijetí, aby se jim přiměřené pomoci dostalo; ústavy tyto mají současně za účel napomáhati jako kliniky při vzdělávání lékařů a porodních babiček. Porodince jsou ústavy zemské, jsou vydržovány a spravovány od příslušných zemí korunních; podřízeny jsou státní kontrole a vrchnímu dozoru (§ 2 zák. ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z.).

V Rakousku jest 17 porodinců, a to ve Vídni, v Praze, v Brně, v Linci, ve Štýrském Hradci, v Celovci, v Lublani, v Terstu, v Innomostí, v Olomouci, ve Lvově, v Krakově, v Černovicích, v Zadru, v Dubrovníce, v Šibeníku a Splitu.

I. Přijetí do porodince:

Těhotná žena, která má býti přijata do porodince, musí být při svém příchodu ihned porodní babičkou a v pochybných případech lékařem porodince vyšetřena, aby se zjistilo těhotenství. Přijetí do porodince jest buďto bezplatné nebo dlužno podrobiti se jistému platu.

1. Bezplatně přijaty jsou ony těhotné ženy, které jsou úplně bez pomoci a chudobu svou mohou prokázati zákonitě vyhotovenými vysvědčeními. Správy porodinců vázány jsou mlčením, nesmí se tedy tázati na jinaké okolnosti, nežli které nezbytno věděti ku přijetí. Bezplatné přijetí ukládati může zpravidla závazek ke službě kojných (leč jen na určitý čas) a povinnost, nebrániti se, užije-li se jich při vyučování lékařů a porodních babiček. Porodí-li matka mimo porodinec, může býti přijata jen tehdy, když byla porodem překvapena prve, nežli se mohla do porodince odebrati. Přijaty mohou býti dále jak svobodné, tak vdané i ovdovělé ženy, uzná-li přednosta ústavu, že jim potřebí jest přijetí do porodince. Každá žena žádající o přijetí musí se vykázati domovským listem. Byla-li některá žena na cestě do porodince porodem přepadena a buďto mezi porodním aktem nebo po skončení jeho dopravena do porodince, má býti bez rozdílu a bez váhání přijata. Porodí-li svobodná žena u porodní báby, může býti do porodince jen tehdy přijata, když má potřebí přispění vzhledem k ochura-

vění při porodu a ošetřování v šestinedělí a může-li chudobu svou prokázati zákonitým vysvědčením, začež musí se podrobiti takové ženy požadavkům spojeným s bezplatným přijetím, pokud jim dosti učiniti mohou (dek. dv. kanc. ze dne 7. ledna 1836, sv. 64 sb. pol. zák. č. 7). Udá-li se nějaký porod v příbytku porodní báby, má jej tato zanésti do tabulek porodů a zároveň vyznačiti tam, jaký průběh porod dotyčný měl (rozh. min. vnitra ze dne 9. července 1891 č. 12596).

2. Úplatného přijetí (za plat) dostává se každé těhotné ženě, jakmile přednostou oddělení konstatováno těhotenství, a jakmile dotyčná žena prokáže za účelem přijetí náležitosti předepsané ve stanovách jednotlivých porodinců. Ženy ošetřované na placeném oddělení nejsou povinny sloužiti účelům vyučovacím, aniž konati služby kojných. Naproti tomu jsou dle většiny stanov porodinců zavázány, složiti pro dítko jistou taxu, jakmile vstoupily na placené oddělení, čímž nabývají práva, aby dítko přijato bylo do nalezince. Ženy ty musí zároveň zaplatiti napřed též poplatek za vlastní ošetřování na určitý čas. Vezmou-li si pak dítko k sobě, vrátí se jim složená taxa.

II. Náhrada nákladů ošetřovacích za ženy bezplatně přijaté.

Za nemajetné ženy bezplatně přijaté do veřejného porodince nésti musí náklady za jich ošetřování zemské fondy oněch zemí, pokud se týká, nahraditi se musí z dotčených fondů oněch zemí, v nichž jest domovská obec oněch osob, nebo jimž tyto osoby dle ustanovení zákona domovského přikázány jsou. Zařízení, že zemské fondy zemí, ve kterých vyskytují se porodince, nesmí požadovati náhrady za náklady učiněné na osoby bezplatně tam zaopatřené vzájemně na zemských fondech nebo obcích jiných zemí, bylo zrušeno.

Ve příčině žen přijatých bezplatně do porodince dlužno dopodrobna vyhledati všechny momenty pro zjištění jich práva domovského a výsledek těchto vyhledávání sděliti jest ku provedení náhradního nároku zemskému výboru oné země, ve které má zaopatřená žena právo domovské (§§ 1—3 zák. ze dne 17. února 1864 č. 22 ř. z.). Co do vymáhání nákladů za cizinky přijaté do porodinců rozhodnými jsou dosud platné předpisy a státní smlouvy. Jestliže dle těchto státních smluv stává poměr vzájemnosti (reciprocity) co do bezplatného ošetřování, nebo neposkytne-li cizí stát náhrady nákladů ošetřovacích, nebo nedá-li se zjistiti státní občanství nebo právo domovské dotyčné osoby, postihují náklady ošetřovací bez nároku na náhradu zemský fond oné země, ve které jest porodinec (§ 6 cit. zák.).

Ošetřování v porodincích různí se dle tříd. Dolnorakouský zemský porodinec vykazuje čtvero takových tříd. Ženám zaopatřeným dle prvních tří tříd dostává se přístřeší na zvláštním k tomu určeném oddělení, na t. zv. »placeném oddělení«. Ženy zaopatřované dle čtvrté třídy ubytují se na klinikách. Sestávají tudíž porodince z placeného oddělení a z klinik.

Český porodinec zemský má tré tříd: Za první třídu zapraviti dlužno denní poplatek v obnosu 3 zl., za druhou třídu 2 zl., za třetí třídu pak 1 zl. Taxa za přijetí dítka dle třetí třídy činí 120 zl., a dle obou dalších 200 zl.

Podobná ustanovení shledáváme též u jiných porodinců.

III. Propuštění z porodince.

Byla-li těhotná žena přijata do porodince vykázavši se vysvědčením nemajetnosti, může býti k žádosti své opětně propuštěna ještě před sleh-

nutím. Propuštění má místo, byla-li žena jen podmínečně bez vysvědčení přijata vzhledem k jinému naléhavému případu (nežli porodu). Bezplatně zaopatřované šestinedělky musí býti odeslány do nalezince a tam konati službu kojných; od služby této osvobozeny jsou šestinedělky nemocné a ty, jichž dítky zemřely před odchodem jich z porodince, nebo které béřou své dítky do vlastního bezplatného ošetřování.

Cizinky, pokud to možno jest, poslati jest i s dětmi jejich do otčiny jejich (dek. dv. kanc. ze dne 7. ledna 1836 sv. 64 sb. zák. pol. č. 7; ostatně viz čl.: »Nalezince a Nemocnice«).

Porotci.

I. Pojem.

Porotci jsou soudcové z lidu státem povolaní a přísahou vázaní účastniti se jakožto sbor (lavice porotců) společně se sborem soudců-právníků hlavního přelíčení a rozhodnutí ve věcech trestních tím způsobem, že výrokem svým, který tvoří základ rozsudku soudního, rozhodují o vině obžalovaného. Zmíněným rozdělením úlohy liší se porotcové od šefů, jichž činnosť je s činností soudců právníků nejen společna, nýbrž dokonce totožna. Porotcové určují se dílem výběrem dílem losem (viz dole); jich rozhodnutí sluje výrokem porotčím na rozdíl od rozhodnutí soudního, rozsudku. Lavice porotců a soudní dvůr, před nimiž se odbývá hlavní přelíčení, tvoří dohromady soud porotní.

II. Historický vývoj soudů porotních.

Soudy porotní vznikly v Anglii, kde již od staletí jak civilní tak i trestní pravomoc vykonávají, jsouce institucí čistě národní, jejíž moc recepce žádného cizího práva zlomiti nedovedla. Ač byli institucí čistě právní, domohly se přece poroty vlivu politického, poněvadž nalezání práva zástupci samého národa nejlepší ochranu svobody občanské zabezpečilo. Francouzská revoluce zavedla 1791 poroty ve Francii, jenže dopustila se při tom chyby neblahé pro celý další vývoj ústavu tohoto na pevnině. Směšujíc totiž zmíněné důsledky politické se zásadou zařízení přihlížela k porotcům předkem co zástupcům soudcovské moci národa a dle toho věc upravila způsobem této instituci co instituci právní neodpovídajícím. Tento náhled zachoval si vrchu ještě dlouho po tom při zavádění porot v Rakousku a Německu. U nás byly zavedeny poroty tr. řádem z r. 1850, ale již tr. řádem z 1853 zase odstraněny. Příčinou toho nebyly snad nepříznivé výsledky zkušeností nabyté, nýbrž obrat ve směru politickém. Státní zákl. zák. ze dne 21. prosince 1867 o moci soudcovské (čl. 11) ustanovil však opětně, že při zvláště těžkých zločinech, jež v zákoně označeny buďtež, dále při všech politických obsahem tiskopisu spáchaných zločinech a přečinech mají rozhodovati o vině obžalovaného poroty. Tato zásada provedena byla nejprve zák. ze dne 9. března 1869 č. 32 ř. z., jímž byly zavedeny poroty pro věci tiskové. Leč v této podobě jevil se soud porotní ve skutečnosti jako instituce čistě politická, a nelze se diviti, že ho bylo zneužíváno k účelům stranickým a že se tehdá celkem neosvědčil. Tím větší je zásluha Glaserova, který nedav se svésti zkušenostmi nabytými spatřoval nejlepší cestu k nápravě v pojetí instituce této do nového tr. řádu a v rozšíření oboru působnosti porotců arciť v mezích státním zákl. zák. vytčených. Dnes rozhodují porotní soudy nejen o politických neb obsahem tiskopisu spáchaných zločinech a přečinech, nýbrž i o všech zločinech, na něž uvalen trest nejméně pětiletého žaláře.